

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/160/2024
Identifikačné číslo spisu:	1019201224
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1019201224.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: L. L., narodený XX. XX. XXXX, Q., R. T. XXXX/X, zastúpený: Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., Trnava, Hlavná 31, IČO: 36 865 281, proti žalovaným: 1/ F. Q., narodená XX. XX. XXXX, Q., U. XXXX/X, zastúpená advokátom JUDr. Andrej Gara, Bratislava, Štefánikova 14, 2/ T. T. Q., narodený XX. XX. XXXX, Q., Q. XX, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 4C/229/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2023 sp. zn. 16Co/200/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2023 sp. zn. 16Co/200/2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. apríla 2018 č. k. 4C/229/2014 - 286 rozhodol tak, že súd určuje, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti - parcely registra „C“, parc. č. 2743/2, o výmere 12 520 m², lesné pozemky, nachádzajúce sa v obci Q., m. č. R. M. F., okr. BA IV, katastr. územie R. M. F., zapísaná na LV č. XXXX (ďalej len „nehnuteľnosť“). (I. výrok) Súd priznáva žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. (II. výrok) Súd o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením. (III. výrok)

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že z listinných dôkazov pripojených spisov súd zistil, že svedok F. Q., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom M. R. XXX XX, Y., (zo zápisnice z pojednávania zo dňa 02. 09. 2009), z pripojeného spisu tun. súdu, sp. zn. 22C/133/2006, bol prítomný pri transakcii kúpy pozemku medzi žalovanou v 1/ rade a žalovaným v 2/ rade a aj pri odovzdávaní splnomocnenia žalovanej v 1/ rade žalovanému v 2/ rade. V uvedenom spise na č. l. 70 je vyjadrenie matrikárky F. U., ktorá osobne podpísala splnomocnenie, medzi žalovanými v 1/ a 2/ rade a uviedla, že rodné číslo žalovanej v 1/ rade písala s chybou a správne má byť XX XX XX/XXX, ako je to uvedené aj v osvedčovacej knihe, ktorej fotokópia je založená v spise. Súd sa oboznámil aj s vyjadrením žalovaného v druhom rade v konaní č. 220133/2006, ktorý sa vyjadril, že trvá na tom, že podpis na splnomocnení patrí žalovanej v 1/ rade a že bola aj prítomná na Matričnom úrade, čo nám potvrdila aj F. U.. Na žiadosť

súdu Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave IV, Oddelenie dokladov, Odbor poriadkovej polície zaslal súdu dňa 25. 05. 2016 informáciu, že v období 06. 07. 2005 mala žalovaná v 1/ rade vydaný OP č. P. XXXXXX, v ktorom mala evidované rodné číslo XXXXXX/XXX. Súd tiež k spisu pripojil spis vedený Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor (LV č. XXXX), v ktorom sa nachádza najmä Kúpno-predajná zmluva zo dňa 04. 08. 2005 a jej neoddeliteľnou súčasťou bola aj osvedčovací doložka podpisu žalovaného v 2/ rade zo dňa 04. 08. 2005 a taktiež splnomocnenie žalovanej v 1/ rade pre žalovaného v 2/ rade s riadne osvedčeným podpisom. Z pripojeného vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave IV, ČVS: ORP539/OEK-B4-2006, sa na základe trestného oznámenia žalovanej v 1/ rade viedlo trestné stíhanie žalovaného v 2/ rade pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť žalovaný v 2/ rade (sfalšovanie podpisu žalovanej v 1/ rade na predmetnej kúpnej zmluve). Trestné stíhanie bolo uznesením ČVS: ORP - 539/OEK-B4-2006 zo dňa 27. 12. 2007 zastavené, nakoľko skutok nie je trestným činom. V tomto konaní bol vypracovaný znalecký posudok znalcom z odboru písmoznalectvo, odvetvie Ručné písmo a Strojové písmo, a zo záverov znaleckého posudku vyplýva, že podpisy „Q. F.“ obsiahnuté na SPLNOMOCNENÍ zo dňa 06. 07. 2015 vlastnoručne vyhotovila F. Q. (v tomto konaní žalovaná v 1/ rade).

1.2. Aby súd mohol určovacej žalobe vyhovieť, navrhovateľ musí v zmysle § 137 písm. c) CSP preukázať, že má naliehavý právny záujem na požadovanom určení proti žalovanému v 1/ a 2/ rade. Naliehavý právny záujem je daný najmä tam, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu alebo kde by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým. To znamená, že u žalobcu musí ísť buď o právny vzťah, či právo existujúce alebo o takú jeho procesnú či hmotnoprávnú situáciu, v ktorej by objektívne v už existujúcom právnom vzťahu mohol byť ohrozený, prípadne pre svoje neisté postavenie by mohol byť vystavený konkrétnej ujme. Za určovaciu žalobu v zmysle § 137 písm. c) CSP považuje súdna prax aj žalobu o neplatnosť právneho úkonu ako jeden z právnych prostriedkov ochrany vlastníka. Určovacia žaloba má charakter preventívny a slúži na eliminovanie stavu ohrozenia práva či eliminovanie neistoty v právnom vzťahu, ak k zodpovedajúcej náprave dospieť aj inak, ale prostredníctvom určovacej žaloby možno dosiahnuť nápravu, ktorá odvráti prípadné budúce spory medzi účastníkmi. Pri skúmaní naliehavého právneho záujmu súd taktiež posudzuje, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva ďalšie konanie.

1.3. Súd mal v posudzovanom prípade za to, že ak žalobca navrhuje určenie svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, je na požadovanom určení vždy naliehavý právny záujem, ak má byť súdne rozhodnutie určujúce vlastnícke právo zaznamenané do katastra nehnuteľností a týmto spôsobom dosiahnutý stav súladu (zhody) medzi právnym stavom a stavom zapísaným (evidovaným) v katastri nehnuteľností. Preto súd podmienku naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti označenej v žalobnom petite považoval za splnenú.

1.4. Súd na základe dokazovania má preukázané, že Kúpno-predajná zmluva zo dňa 04. 08. 2005 spĺňala všetky obsahové, ako aj formálne náležitosti, a bola tak zmluvou platnou, účinnou a spôsobilou na zápis do katastra nehnuteľností. Predmetná zmluva bola uzavretá písomne, obsahovala riadnu špecifikáciu predmetu plnenia, pričom obsahovala taktiež dohodnutú kúpnu cenu vo výške 500.000 eur. Kúpna cena bola kupujúcim riadne uhradená za prítomnosti svedka p. F. Q., čo preukazuje aj jeho výpoveď ako svedka v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 22C/133/06. Na prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam splnomocnila žalovaná v 1/ rade žalovaného v 2/ rade, s podpisom úradne osvedčeným matrikárkou F. U., ktorej písomné vyjadrenie je založené v pripojenom spise so sp. zn. 22C/133/2006, č. 1. 70. Pravdivosť súd odvodzuje aj podľa vyjadrenia žalovanej na pojednávaní zo dňa 06. 03. 2018, pričom uviedla, že spochybňuje znalecké dokazovanie pravdivosti jej podpisu, ktoré bolo vykonané vo vyšetrovacom spise OR PZ Bratislava IV (Znalecký posudok č. 33/07 zo dňa 08. 11. 2007), ale netrvala na novom znaleckom dokazovaní. Súd odmietnutie podrobiť sa znaleckému dokazovaniu z odboru písmoznalectva žalovanou v 1/ rade, ktoré striktne odmietla, má za to, že žalovaná v 1/ rade podpísala splnomocnenie a jej podpis bol riadne úradne osvedčený na matrike Mestská časť Bratislava - Karlova Ves dňa 06. 07. 2005. Súd poukazuje tiež aj na rozhodnutie Katastrálneho úradu v Bratislave č. 131/06 Av zo dňa 20. 11. 2006, č. 131/06 Av, v ktorom bolo výslovne uvedené aj nasledovné: „Vyjadrenie prokurátorky, že k zmluve nie je pripojená osvedčovací doložka od notára o pravosti podpisu považuje katastrálny úrad za nedôvodné, pretože osvedčovací doložka notára o

pravostí podpisu je pripojená k predloženej listine a je s ňou pevne spojená.“ Okrem iného protest prokurátora - rozhodnutie o povolení vkladu zo dňa 08. 08. 2005 sp. zn. V-4662/05 bol vydaný dňa 29. 09. 2006, kedy prebiehalo v trestnom konaní dokazovanie podvodu žalovaným v 2/ rade, overenia pravosti podpisu žalovanej v 1/ rade (znalecký posudok bol vypracovaný 08. 11. 2007).

1.5. Súd obranu žalovanej v 1/ rade, ktorá na svoju obranu počas pojednávania tvrdila, že splnomocnenie, ktorým dňa 06. 07. 2005 splnomocnila žalovaného v 2/ rade na zastupovanie vo veci prevodu vlastníckeho práva - na predaj predmetnej nehnuteľnosti v 1/2 nepodpísala, že jej podpis bol sfaľšovaný žalovaným v 2/ rade vyhodnotil ako účelový a zavádzajúcu. Súd poukazuje, že na tunajšom súde je vedené konanie pod sp. zn. 4C/104/2012, kde žalovaná v 1/ rade žiada o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k danej nehnuteľnosti, teda vyporiadanie k predmetnej nehnuteľnosti medzi žalovanými v tomto konaní.

1.6. Na základe vyššie uvedeného, súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.

1.7. O náhrade trov konania rozhodol súd v zmysle § 255 ods. 1 CSP a žalobcovi, ktorý mal vo veci plný úspech, priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 % . V zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania súd rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

2. Okresný súd Bratislava IV uznesením zo dňa 21. mája 2019 č. k. 4C/229/2014 - 368 rozhodol tak, že opravuje sa dátum narodenia žalovaného 2/ uvedený v hlavičke rozsudku vydaného Okresným súdom Bratislava IV č. k. 4C/229/2014 - 286 dňa 10. 04. 2018 nasledovne:

namiesto:

2/ T. T. Q., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXXX K., J.. XXX U.. O. W.-XZX, L., B.

správne:

2/ T. T. Q., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXXX K., J.. XXX U.. O. W.-XZX, L., B.

2.1. Podaním doručeným súdu dňa 15. 05. 2019 Krajský súd v Bratislave vrátil tunajšiemu súdu spis bez rozhodnutia o odvolaní proti uvedenému rozsudku s prípisom, aby súd vydal opravné uznesenie, nakoľko v hlavičke rozsudku bola vyššie uvedená chyba.

2.2. Podľa § 224 CSP, súd kedykoľvek aj bez návrhu opraví v rozsudku chyby v písaní a počítaní, ako aj iné zrejme nesprávosti. O oprave súd vydá opravné uznesenie, ktoré doručí subjektom konania.

2.3. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenie mal súd preukázané, že pri písaní rozsudku došlo k zrejmej nesprávosti, preto súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. januára 2023 sp. zn. 16Co/200/2019 na odvolanie žalovanej 1/ rozhodol tak, že odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie mení tak, že žalobu zamietá (výrok I.). Zrušuje uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 4C/229/2014-34, zo dňa 12. 1. 2015, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co/129/2015-89, zo dňa 29. 5. 2015, ktorým bolo nariadené neodkladné opatrenie (výrok II.). Žalovaným 1/ a 2/ priznáva proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov konania (výrok III.).

3.1. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 CSP) preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario CSP, keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem; rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie (§ 388 CSP). Rozsudok verejne vyhlásil 31. 1. 2023 (§ 378 ods. 1, § 219 ods. 3 CSP).

3.2. Napriek skutočnosti, že žalobca v žalobe označil žalovaného 2/ popri mene a priezvisku T. T. Q., a bydlisku XXXX K. J.. XXX, U.. O. W.-XZX, L., B., tiež dátumom narodenia X. X. XXXX, t. j. nesprávnym dátumom, nakoľko správne mal byť uvedený dátum narodenia X. X. XXXX; nebola od začatia sporu pochybnosť o dostatočnej identifikácii žalovaného 2/ ako fyzickej osoby, pretože v konaní nevznikla žiadna odôvodnená pochybnosť, že ide o fyzickú osobu, ktorá by bola menom, priezviskom, a bydliskom zameniteľná s inou fyzickou osobou, pričom zo skutkového opisu žaloby a pripojených listín bolo zrejmé, že žalovaného 2/ správny dátum narodenia je X. X. XXXX (list vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie R. M. F. na č. l. 8; kúpna zmluva zo dňa 4. 8. 2005 na č. l. 9; splnomocnenie zo dňa

6. 7. 2005 na č. l. 12; osvedčenie o dedičstve sp. zn. D 96/99, Dnot 24/99-99, zo dňa 9. 3. 2004, na č. l. 14), čo z dôvodu nesúladu tohto údaju v žalobe a pripojených listín, by bolo možné považovať za nezrozumiteľnosť žaloby, avšak iba v čisto formálno-právnej rovine, nakoľko súd prvej inštancie aj odvolací súd konajúci o odvolaní žalovanej 1/, keď uznesením č. k. 2Co/129/2015-89, zo dňa 29. 5. 2015, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 4C/229/2014-34, zo dňa 12. 1. 2015, ktorým nariadil neodkladné opatrenie; uviedli správny dátum narodenia žalovaného 2/ dňa X. X. XXXX. A pokiaľ ide o absentujúci údaj o štátnom občianstve žalovaného 2/, tento bol za procesnoprávnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku nesporne fakultatívnym identifikačným údajom účastníka konania a v novej procesnoprávnej úprave Civilného sporového poriadku, nie je tento identifikačný údaj zákonom vymenovaný a má tiež iba doplňujúcu povahu v situácii, ak by nebolo možné fyzickú osobu dostatočne nezameniteľne identifikovať inými obligatívnymi a doplňujúcimi údajmi.

3.3. Nebolo možné prihladiť na odvoláciu námietku žalovanej 1/, že zo záhlavia napadnutého rozsudku ani z jeho odôvodnenia vôbec nevyplyva, či žalovanému 2/ bol riadne ustanovený procesný opatrovník, a ak mu súd prvej inštancie neustanovil procesného opatrovníka, bola žalovanému 2/ odňatá možnosť konať pred súdom; strana môže podať odvolanie a odôvodniť ho dôvodmi podľa § 365 ods. 1 CSP založených na skutočnostiach, ktoré boli odvolateľovi o. i. spôsobilé po procesnej stránke spôsobiť ujmu, pričom v konaní bolo vydané meritórne rozhodnutie v neprospech odvolateľa. Je však nepochybné, že okolnosť, či žalovanému 2/ bol v konaní ustanovený procesný opatrovník, je okolnosť výlučne dopadajúca na procesné postavenie žalovaného 2/, bez akéhokoľvek vplyvu na procesné práva žalovanej 1/ v konaní, v dôsledku čoho žalovaná 1/ nemôže použiť túto námietku na svoj prospech v odvolacom konaní.

3.4. Nedôvodnou bola námietka žalovanej 1/ v odvolaní, že neboli splnené podmienky konania spočívajúce v nedostatku právomoci súdu a prekážky veci rozhodnutej; ako totiž vyplýva zo žalobného návrhu (petitu), žalobca sa v civilnom sporovom konaní domáhal určenia práva, t. j. podal žalobu v súlade s § 137 písm. c) CSP, teda nedomáhal sa povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v zmysle § 28 ods. 1 katastrálneho zákona, v dôsledku čoho ani zastavenie konania o vklade vlastníckeho práva žalobcu rozhodnutím Správy katastra pre hlavné mesto SR Bratislavu č. V-4662/05, zo dňa 12. 1. 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 4. 5. 2009, nevytvára prekážku veci rozhodnutej, nakoľko predmetom rozhodovania katastrálneho úradu nebola totožná vec (právny nárok) aký si žalobca uplatnil žalobou doručenou súdu dňa 5. 12. 2014.

3.5 Predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právo je alebo nie je v zmysle § 137 písm. c) CSP sú po procesnej stránke skutočnosti, že sporové strany majú vecnú legitimáciu a že na určení je naliehavý právny záujem.

3.6. Povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu na určení práva je naliehavý právny záujem zaťažuje žalobcu. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu predpokladaná citovaným zákonným ustanovením nachádza svoje vyjadrenie v petite (žalobnom návrhu), ktorý žalobca vo svojej žalobe zvolil. Určovacou žalobou sa žalobca nedomáha prisúdenia plnenia, nedomáha sa teda vydania exekučného titulu, ale vydania autoritatívneho výroku súdu, že určité právo tu je (pozitívna určovania žaloba) alebo že tu nie je (negatívna určovacia žaloba). Žalobca podaním určovacej žaloby vyjadruje, že mu k ochrane práva postačí jeho určenie - danie mu istoty práva. Požadované určenie sa pritom nemôže týkať existencie alebo neexistencie samotnej právnej skutočnosti, ale len práva. Pri určovacích žalobách na rozdiel od žalôb na plnenie sa zdôrazňuje ich preventívny charakter a význam. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností tých pomerov (vzťahov), ktoré sú ohrozené neistotou, a teda nebezpečenstvom budúceho porušenia právnych povinností iným subjektom. V našom procesnom práve platí zásada, že ak súd zamietá žalobu o určenie, či tu právo je alebo nie je pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takom určení, je logicky vylúčené, aby súčasne žalobu preskúmal po stránke vecnej.

3.7. Posúdiť, či napadnutý rozsudok spočíva na správnom právnom posúdení veci, znamenalo teda v danej veci preskúmať správnosť záveru súdu prvej inštancie, že žalobca má naliehavý právny záujem na pozitívnom určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

3.8. Pre správne zodpovedanie otázky - či má žalobca naliehavý právny záujem na požadovanom určení - odvolací súd považuje za potrebné poukázať na niektoré právno - teoretické východiská vzťahujúce sa

k predmetu prejednávanej veci. Predovšetkým je treba pripomenúť, že pri vzniku vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností na základe zmluvy je potrebné rozlišovať právny dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva (titulus adquirendi) a právny spôsob jeho nadobudnutia (modus adquirendi). Kúpna alebo iná zmluva o prevode vlastníckeho práva predstavuje tzv. titulus adquirendi. I keď z takejto zmluvy vznikajú jej účastníkom práva a povinnosti, k nadobudnutiu vlastníckeho práva podľa nej ešte nedochádza; to nastáva až vkladom (intabuláciou) vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Kúpna zmluva, ktorou sa prevádza nehnuteľnosť, ktorá je predmetom evidencie v katastri nehnuteľností nemá prevodné, ale iba obligáčne účinky. Existencia zmluvy je potom predpokladom toho, aby nastali vecno-právne účinky zmluvy. Inak povedané, ak neexistuje právny titul - zmluva, napr. preto, že zmluva bola zrušená alebo je absolútne neplatná, nemôžu nastať ani účinky vecno-právne.

3.9. Na základe uzatvorenej zmluvy vzniká nadobúdateľovi záväzkový (obligáčno-právny) nárok požadovať od predávajúceho predovšetkým prevedenie vlastníckeho práva k veci a kupujúcemu nárok požadovať zaplatenie kúpnej ceny. Vznik platnej zmluvy a jej účinnosť nemusí spadať do jedného časového okamihu; neúčinnosť zmluvy však nespôsobuje jej neplatnosť, opačne to však neplatí; t. j. neplatná zmluva nemôže byť účinná. Účinnosťou zmluvy treba rozumieť možnosť domáhať sa práv alebo povinností v zmluve dohodnutých alebo v zákone zakotvených; možnosť uplatňovať práva a povinnosti upravené či vyplývajúce zo zmluvy, resp. možnosť správať sa tak (dať, konať, zdržať sa určitého konania alebo strpieť určité konanie), ako to vyplýva zo zmluvy. Účinnosť zmluvy tak umožňuje konať tak, aby sa dosiahol samotný účinok zmluvy, aby mohli nastať tie právne následky, ktoré sú ňou sledované, resp. v nej dojednané. Účinnosť zmluvy, predmetom ktorej je prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti znamená možnosť predložiť zmluvu spolu s návrhom na povolenie vkladu do katastra nehnuteľností a domáhať sa zmeny zápisu vlastníka.

3.10. Súčasne hodno pripomenúť, že pokiaľ ide o nadobúdanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, Najvyšší súd SR v rozhodnutí zo dňa 28. 2. 2006, sp. zn. 2Cdo/184/2005, publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 59/2007 uviedol, že účastníkmi učené zhodné prejavy vôle, smerujúce ku vzniku zmluvy, sú právnymi úkonmi zakladajúcimi v zmysle § 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka medzi účastníkmi občianskoprávny vzťah, z ktorého účastníkom vyplývajú určité vzájomné práva a povinnosti. Účinnosť zmluvy nastáva súčasne so vznikom platnej zmluvy, pokiaľ zákon (§ 47 Občianskeho zákonníka) alebo dohoda strán neustanovujú inak. Rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci. Účinky vkladu podľa § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka spočívajú v nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, t. j. vo vecno-právnych následkoch, a nie v obligáčno-právnych následkoch (v účinnosti) zmluvy. K týmto záverom sa Najvyšší súd SR prihlásil aj v rozhodnutiach zo dňa 27. 10. 2010, sp. zn. 5Cdo/153/2009; zo dňa 11. 8. 2011, sp. zn. 3Cdo/29/2010; zo dňa 18. 9. 2012, sp. zn. 6Cdo/188/2010.

3.11. Z uvedeného teda plynie záver, že ak sa žalobca určovacou žalobou domáhal vydania autoritatívneho výroku súdu, že vlastnícke právo k nehnuteľnosti tu je (pozitívna určovania žaloba), tak naliehavý právny záujem na takom určení by bol daný iba v situácii, keď bez tohto určenia by bolo ohrozené existujúce vlastnícke právo žalobcu alebo kde by sa bez tohto určenia jeho existujúce právne (vlastnícke) postavenie stalo neistým; v posudzovanej veci je však nesporné, že žalobca nedisponuje vlastníckym právom k nehnuteľnosti (pričom žalobca v spore ani netvrdil, že je vlastníkom nehnuteľnosti), ktoré by bolo ohrozené, čo je zrejmé zo skutočností, že rozhodnutie Správy katastra pre hlavné mesto SR Bratislavu, pracovisko Bratislava IV č. V-4662/05, zo dňa 8. 8. 2005, ktorým bol povolený vklad vlastníckeho práva žalobcu do katastra nehnuteľností, bolo zrušené rozhodnutím Katastrálneho úradu č. 131/06-Va, zo dňa 19. 11. 2007, v súlade s § 69 zákona o správnom konaní, ktorým bolo vyhovené protestu prokurátora č. k. Pd 2052/06-23, zo dňa 5. 10. 2006. Žalobca teda disponuje iba právami vyplývajúcimi z kúpnej zmluvy zo dňa 4. 8. 2005, ktorá má iba obligáčne právne účinky a je predpokladom k tomu, aby nastali vecno-právne účinky zmluvy, o ktorých možno rozhodnúť výlučne v katastrálnom konaní na základe návrhu na povolenie vkladu do katastra nehnuteľností.

3.12. Na uvedenom základe odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil a žalobu zamietol, nakoľko žalobca v spore nepreukázal splnenie podmienky danosti naliehavého

právneho záujmu na požadovanom určení (aj tým aj vecnej legitímácie); vychádzajúc pritom v celom rozsahu zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorým je viazaný (§ 383 CSP) a ktorý po právnej stránke posúdil inak, a preto nemusel opakovať, príp. dopĺňať dokazovanie.

3.13. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie a na odvolacom súde, nakoľko mali vo veci plný úspech.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie.

4.1. V súlade s príslušnými ustanoveniami CSP, žalobca odôvodňuje dovolanie podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP a ustanovenia § 421 ods. 1 CSP tým, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces, a tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

Dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP

4.2. Žalobca má za to, že sa jedná o prípad, v ktorom malo byť nariadené odvolacie pojednávanie podľa § 385 ods. 2 CSP.

4.3. Žalobca má za to, že okrem nesprávneho právneho posúdenia a právneho záveru v rozsudku odvolacieho súdu, odvolací súd svoj právny záver zároveň aj nedostatočne odôvodnil, a teda takýmto procesným postupom taktiež znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že opakovane došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

4.4. Odvolací súd následne v bode 37. rozsudku odvolacieho súdu skonštatoval, že žalobca nepreukázal splnenie podmienky danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, a to bez ďalšieho odôvodnenia.

4.5. Na základe uvedeného má žalobca za to, že odvolací súd nedostatočne preskúmal skutkový stav, neprihliadol na oprávnený chránený záujem žalobcu a následne nedostatočne odôvodnil rozsudok odvolacieho súdu, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces žalobcu. Odvolací súd svojím postupom znemožnil uplatnenie a ochranu subjektívnych práv žalobcu, čo viedlo k zhoršeniu ich právneho postavenia žalobcu a oslabenie ochrany a výkonu jeho vlastníckeho práva. Žalobca je presvedčený, že uvedeným procesným postupom odvolacieho súdu došlo k zásahu do práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, v dôsledku čoho je dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP naplnený.

Dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP

4.6. Odvolací súd vyššie uvedeným konštatoval, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Žalobca so záverom odvolacieho súdu nesúhlasí, právne posúdenie odvolacieho súdu máme za nesprávne a zároveň predstavuje odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

4.7. Žalobca má naďalej za to, že v prejednávanej veci preukázal splnenie podmienky danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, a to tým, že bez požadovaného určenia súdom je vlastnícke právo žalobcu ohrozené, a práve postavenie žalobcu je neisté.

4.8. Žalobca má za to, že preukázal, že má na požadovanom určení naliehavý právny záujem aj s prihliadnutím na skutočnosť, že žalovaní mienia nehnuteľnosť bezodkladne predať, čím by sa stav veci ešte skomplikoval, ako bolo preukázané v predchádzajúcich podaniach vo veci. Žalobca má za to, že odvolací súd nesprávne právne posúdil predmetnú vec, čím sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

4.9. Podľa nášho právneho názoru odvolací súd vec nesprávne právne posúdil tak, že žalobca v spore nepreukázal splnenie podmienky danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, pričom sa odklonil od právneho záveru Najvyššieho súdu SR, ktorý bol zverejnený v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/144/2010 a sp. zn. 5Cdo/31/2011, a odvolací súd mal v prejednávanej veci

potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie, a vec právne posúdiť tak, že žalobca preukázal splnenie - podmienky danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, a odvolanie žalovanej 1/ zamietnuť.

Dovolací návrh

Na základe vyššie uvedených skutočností navrhujeme súdu, aby vydal nasledovné

UZNESENIE

Súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 16Co/200/2019-407 zo dňa 31. 1. 2023 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

alternatívne

ROZSUDOK

I. Súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 16Co/200/2019-407 zo dňa 31. 1. 2023 mení tak, že súd rozsudok Okresného súdu Bratislava IV 40/229/2014-286 zo dňa 10. 4. 2018 potvrdzuje.

II. Súd priznáva žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi vo výške 100 %.

5. Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť ako nedôvodné podľa § 448 CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

7. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide, napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené

zo zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

10. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal porušenie jeho procesných práv spočívajúcich v tom, že odvolací súd nenariadil odvolacie pojednávanie podľa § 385 ods. 2 CSP a svoje konanie zaťažil procesnou vadou, ktorá má za následok porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces, žalobcovi svojim postupom uprel právo vyjadriť sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné.

11. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

11.1. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

11.2. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné.

11.3. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp., ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj sp. zn. 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5Cdo/46/2011).

11.4. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre definoval tzv. prekvapivé rozhodnutie, o ktoré ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom zároveň odvolací súd účastníkovi konania neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda účastník konania nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (II. ÚS 407/2016, I. ÚS 736/2016).

12. Princíp tzv. „predbežného právneho posúdenia vecí“ vychádzajúci z § 382 CSP (tiež por. § 171 ods. 1 CSP), teda súvisí so zameraním sa na dokazovanie sporných skutočností, aby strany sporu dostali príležitosť predstaviť vlastné argumenty týkajúce sa právneho posúdenia veci. Tým by sa mohol predbežný právny názor všeobecného súdu potvrdiť alebo vyvrátiť (III. ÚS 446/2010, 4Cdo/22/2017).

13. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd neoboznámil strany so svojim odlišným právnym názorom pri posudzovaní otázky účinkov vkladu podľa § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka spočívajúcej v nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, t. j. vo vecno-právnych následkoch, tento právny záver

odvolacieho súdu je však v rozpore s právnym záverom súdu prvej inštancie, ktorý posudzoval iba naliehavý právny záujem na predmetnej žalobe bez toho, aby sa zaoberal účinkami vkladu podľa § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Strany tak nevedeli, že odvolací súd bude na vec nazerat' inak a nemohli tomu prispôbiť svoje právne a skutkové námietky.

14. Z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch než súd prvej inštancie, pričom žalobca v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat' správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Zo spisu totiž nevyplýva, že by odvolací súd postupoval podľa § 382 CSP, že by si splnil svoju povinnosť vyplývajúcu z tohto ustanovenia, čím porušil právo strany na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

15. Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

16. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“; odo dňa účinnosti CSP § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f) OSP.

17. Treba prisvedčiť žalobcovi, že rozhodnutie je zmätočné a vnútorne rozporné. Odvolací súd zamietol žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu podľa § 137 písm. c) CSP, ale odôvodnil to hmotnoprávnymi ustanoveniami.

18. Postup odvolacieho súdu je síce správny, nebolo možné však neprihliadnuť na porušenie závažných procesnoprávných predpisov (nepostupoval podľa § 382 CSP), čím došlo k závažnému zásahu do práv žalobcu.

19. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalobcovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. 06. 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 OSP (teraz § 420 písm. f) CSP), dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal správnosťou v nich zaujatých právnych záverov (por., napr. rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014 a 8Cdo/137/2015).

20. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené, a preto sa už ďalšími námietkami dovolateľa nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie prípustný opravný prostriedok.